

Vol 2, Nr 1, 2023

Fufos

FORSKNING & UTVECKLING
I FÖRSKOLA & SKOLA

Forskning och utveckling i förskola och skola (Fufos)

Piteå kommun

VOL 2, NR 1 2023

Forskning och utveckling i förskola och skola (Fufos)

ISSN: 2004-3635

Materialet publiceras via open access (öppen tillgång) under Creative Commons-licensen CC BY-NC-ND 4.0.

Ansvarig utgivare: Malin Westling

Redaktör: Ulrika Bergmark

Distribution: Utbildningsförvaltningen

Piteå kommun, 941 28 Piteå

Tfn: +46911-69600

Layout: Kommunikationsavdelningen, Piteå kommun

Elektronisk version tillgänglig på: www.pitea.se

Om tidskriften

Den populärvetenskapliga tidskriften *Forskning och utveckling i förskola och skola* (Fufos) har inrättats av Piteå utbildningsvetenskapliga råd. Tidskriften fyller en viktig funktion som gemensamt forum för aktörer i förskola, skola och universitet som intresserar sig för att utveckla och sprida kunskaper om praktiskt arbete med samverkande forskning och utveckling i förskola och skola. Syftet med tidskriften *Forskning och utveckling i förskola och skola* är att erbjuda lärare, rektorer och forskare en möjlighet att publicera lärdomar gjorda inom exempelvis: aktionsforskning, forskningscirklar, examensarbeten och forsknings- och utvecklingsprojekt som utgår från lärares och rektorers frågor kring det pedagogiska arbetet i förskola och skola. Genom att tidskriften vänder sig till författare inom såväl förskola och skola som universitet utgör den ett viktigt komplement till vetenskapliga tidskrifter och en unik publiceringsmöjlighet för yrkesverksamma inom skolan och ett forum för att generera och sprida beprövad erfarenhet.

Redaktör

Ulrika Bergmark, vetenskaplig ledare Piteå kommun och professor i pedagogik, Luleå tekniska universitet.

Redaktionsråd

Eva Alerby, professor i pedagogik, Luleå tekniska universitet.

Linda Andersson, rektor Pitholmsskolan, Piteå kommun.

Sara Cervantes, universitetslektor i pedagogik, Luleå tekniska universitet.

Sara Viklund, kommundoktorand, Piteå kommun & Umeå universitet.

Accepterade bidrag publiceras elektroniskt på Piteå kommuns hemsida (www.pitea.se). Materialet publiceras via open access (öppen tillgång) under Creative Commons-licensen CC BY-NC-ND 4.0, vilket innebär att det är tillåtet att sprida materialet, men endast i icke-kommersiella sammanhang. Texterna får inte bearbetas och författaren måste erkännas. Publicering medför inga kostnader. Arvode utgår ej, varken för publicerade bidrag eller för granskningsuppdrag. Både författare och tidskrift har upphovsrätt till innehållet.

Innehåll

- 5** | Hälsöfrämjande raster
Maria Karlsson
- 16** | Rektors pedagogiska ledarskap för att stödja förskollärares undervisningsprofession
Ann-Sofie Gustavsson och Gitte Franzén
- 32** | Ett forsknings- och utvecklingsteams arbete i uppstarten – en balansgång mellan behov, krav och förväntningar
Ulrika Bergmark, Anna Kassfeldt, Sara Viklund, Stina Westerlund, Christina Wiklund och Linda Wikström

Ett forsknings- och utvecklingsteams arbete i uppstarten – en balansgång mellan behov, krav och förväntningar

Ulrika Bergmark, Anna Kassfeldt, Sara Viklund, Stina Westerlund, Christina Wiklund och Linda Wikström

Sammanfattning

I Piteå kommun bildades i januari 2022 ett forsknings- och utvecklingsteam (FoU-teamet) bestående av kommunens vetenskapliga ledare och fyra förvaltningsövergripande förstelärare. Teamet tillsattes för att arbeta med forskning och utveckling (FoU) i kommunens grundskolor och gymnasier och utgjorde ett led i Utbildningsförvaltningens strävan att förverkliga Skollagens krav om en utbildning på vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet (SFS 2010:800). Denna artikel bygger på en studie av FoU-teamets uppstartsfas: de utmaningar som teamet mötte under den första terminen och de lärdomar som gjordes. För att förstå de olika kontexter som var centrala för teamets arbete användes ett policy enactment-perspektiv (Braun et al., 2011). Data samlades in genom att teammedlemmarna och en inbjuden medforskare reflekterade skriftligt samt genomförde fokusgruppsamtal. De utmaningar som framträder i materialet rör tre teman: *Öppenhet och styrning i uppdraget*, *Strategiskt och operativt arbete* samt *Bredd och djup i aktiviteterna*. Lärdomar som drogs var att det behövs tydliga men samtidigt flexibla strukturer, både långsiktigt och kortsiktigt perspektiv samt att förankringsarbete är viktigt. En central slutsats är att teamet, för att hantera utmaningarna, har gått balansgång och navigerat mellan interna och externa behov, krav och förväntningar på teamets arbete.

Ulrika Bergmark

Vetenskaplig ledare, Piteå kommun & professor i pedagogik, Luleå tekniska universitet
ulrika.bergmark@pitea.se

Sara Viklund

Kommundoktorand, Piteå kommun & Umeå universitet (f.d. förstelärare inriktning FoU Piteå kommun)
sara.viklund@pitea.se

Christina Wiklund

Förstelärare inriktning FoU Pitholmsskolan, Piteå kommun
christina.wiklund@pitea.se

Anna Kassfeldt

Utvecklingsledare, Luleå kommun (f.d. förstelärare inriktning FoU Piteå kommun)
anna.kassfeldt@skol.lulea.se

Stina Westerlund

Universitetslektor i pedagogiskt arbete, Umeå universitet.
stina.westerlund@umu.se

Linda Wikström

Förstelärare inriktning FoU Språkslussen, Piteå kommun
linda.wikstrom@pitea.se

Inledning

Denna artikel fokuserar på uppstartsfasen av ett kommunalt forsknings- och utvecklingsteams arbete (FoU-team) som avser att främja utbildningen på vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet i skolan. Det har gått mer än tio år sedan införandet av skollagens krav om att utbildningen i det svenska skolsystemet ska vila på vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet (SFS 2010:800). I ett internationellt perspektiv finns det riktlinjer om att utbildning ska vara forskningsbaserad, men det är endast i Sverige som det är angett i lagen (Brante, 2014; Cain, 2015; Lambirth et al., 2021). Lagkravet kan ses som en policy som ska omsättas i skolans praktik och visar statens avsikt med utbildningen. I och med skollagens införande har kraven på att lärare ska arbeta forskningsbaserat ökat, vilket förväntas bidra till ökad lärarprofessionalism, förbättrad kvalitet på utbildningen och höjda elevresultat (Organisation for Economic Cooperation and Development, 2018). När en policy omsätts i praktiken behöver den tolkas och förstås av aktörerna för att sedan kunna iscensättas. Synen på policy som något som "görs" av professionella kallas för ett policy enactment-perspektiv (Ball et al., 2011).

Skollagen är en ramlag, vilket innebär att den inte specificerar på vilket sätt lagens krav ska uppfyllas utan det lämnas till de professionella att tolka och iscensätta. När det gäller kravet om vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet har det funnits oklarheter om hur begreppen kan tolkas och förstås, men i takt med att det publiceras fler studier och att lärare och rektorer arbetar med uppdraget, börjar det växa fram definitioner och identifierade tillvägagångssätt. Å ena sidan kan vetenskaplig grund förstås som en kunskapskälla som bygger på kunskaper som utvecklats av universitetsforskare, vilken kan handla om både undervisnings- och organisationsfrågor. Å andra sidan kan beprövad erfarenhet förstås som en kunskapskälla som bygger på kunskaper som har genererats inifrån skolans verksamhet, vilket innebär reflekterad praktisk kunskap (Bergmark & Hansson, 2021). Det finns olika tillvägagångssätt för att iscensätta uppdraget: *forskningsspridning*, att ta del av forskningsstudier och omsätta dem i utbildningen och *kunskapsproduktion*, att verksamma inom förskola och skola tar en aktiv del i generering av ny kunskap. De olika sätten kombineras ofta i praktiken (Bergmark & Viklund, 2021).

Parallellt med ökat fokus på vetenskaplig grund, beprövad erfarenhet och forskningsbaserad utbildning och undervisning har den praktiktäna forskningsansatsen blivit alltmer förekommande i skolverksamhet och vid universitet. I praktiktäna forskning samverkar forskare och yrkesverksamma och utgångspunkt tas i frågor som de professionella identifierat som viktiga att utveckla och studera. Det är dock centralt att även forskare har ett engagemang för dessa frågor så att samverkan känns angelägen för båda parter. Den praktiktäna forskningen syftar till att utveckla undervisningen, men också till att skapa förståelse för utvecklingsprocessen (Carlgren, 2019). De professionella har tillsammans med forskare en aktiv roll i olika

delar av forskningsprocessen: att ringa in ett område, planera, genomföra, dokumentera, analysera samt kommunicera och sprida resultat och lärdomar (Bergmark & Graeske, 2022).

Frågan om forskning och utveckling har vid Utbildningsförvaltningen i Piteå kommun (drygt 40 000 invånare) varit på agendan under lång tid, men arbetet intensifierades i och med den nya skollagen. Förvaltningen har skapat strategier, funktioner och aktiviteter i samverkan med universitet i regionen. Till exempel har en strategi för forskning och utveckling tagits fram, en tjänst som vetenskaplig ledare har inrättats, ett utbildningsvetenskapligt råd har bildats där lärare, rektorer, förvaltningschef och forskare ingår, en magisterutbildning för lärare, *Forskning och utveckling i skolan*, och en utbildning för rektorer, *Att leda en skola på vetenskaplig grund*, har genomförts. Dessutom har ett flertal praktisknära forskningsprojekt bedrivits och en populärvetenskaplig tidskrift har inrättats. Även om det finns flera kommuner i landet som på olika sätt arbetar med iscensättandet av policyn om vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet, så framstår Utbildningsförvaltningens arbete som unikt vad gäller omfattningen och variationen av strukturer, funktioner och aktiviteter på olika nivåer i skolverksamheten. Därför har förvaltningens arbete väckt intresse i en nationell kontext, hos såväl kommuner som universitet (Bergmark & Hansson, 2021).

Det senaste i raden av initiativ är inrättandet av ett forsknings- och utvecklingsteam (FoU-team) som verkar inom den kommunala kontexten beskriven ovan. FoU-teamet bildades i januari 2022 och är i första hand ett tvåårigt uppdrag med syfte att främja forskning och utveckling i grund- och gymnasieskola genom samverkan. Teamet verkar för att öka lärarens vetenskapliga kompetens och förmåga att leda utvecklingsarbete, vilket i förlängningen förväntas bidra till lärarens professionella utveckling och elevers lärande. Denna studie avser att beskriva och analysera uppstartsfasen, den första terminen, av detta kommunala FoU-teams arbete. Specifikt fokuseras identifierade utmaningar och hur teamet har hanterat dessa samt vilka lärdomar som kan dras. Forskningsfrågorna är: Vilka är utmaningarna i uppstartsfasen och hur har de hanterats? Vilka lärdomar kan dras? Hur kan identifierade utmaningar och lärdomar förstås utifrån ett så kallat policy enactment-perspektiv?

Teoretiskt ramverk

För att kunna beskriva och analysera uppstartsfasen i FoU-teamets arbete med att stödja och främja vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet i undervisningen, används ett policy enactment-perspektiv. Perspektivet betonar att omsättandet av en policy är en komplex process av tolkning, översättning och transformation av policyinnehållet som enligt Ball (1994) och Braun et al. (2011a) ”rekontextualiseras” i den lokala skolpraktiken. En policy är sällan tydlig gällande hur den ska genomföras. Det lämnas till skolans professionella att hantera.

Med ett policy enactment-perspektiv sätts det lokala sammanhanget (skolorganisation, ledning, olika skolor och deras lärare) i förgrunden. Trots att detta kan tyckas rimligt är det ingen

självklarhet i en mer allmän förståelse av policy och reformarbete, då den lokala kontexten ofta förbises. Skolororganisationer och enskilda skolor formar till viss del sin egen syn på olika policyer (Braun et al., 2010) vilket betyder att en policy kommer att färgas av kulturer och situerade faktorer inom en skolverksamhet. Ball et al. (2011) betonar att det aldrig får tas för givet att olika lärare eller rektorer som ingår i görandet av policy förstår och arbetar med en policy på samma sätt. Kontexten beskrivs bildligt inte bara som en bakgrund utan som ”en aktiv kraft” som ger dynamik i policyprocesserna (Braun et al., 2011a).

Fyra kontextuella dimensioner

Braun et al. (2011b) understryker att genomförandet av policy är påverkat av skolspecifika faktorer som härrör ur fyra kontextuella dimensioner: den externa, situerade, materiella och professionella dimensionen.

Den externa kontexten består av lagstadgade krav och olika nationella stöd och uppföljningar som utgör ett tryck och en förväntan på den lokala praktiken. I den externa kontexten innefattas även lokal policy. I en policytät verksamhet, som en skolverksamhet kan beskrivas som, finns dock parallellt en mängd andra krav och initiativ att förhålla sig till. Även graden av lokalt ledningsstöd, liksom kvaliteten i stödet, är centralt för iscensättandet av policy, något som enligt Braun et al. (2011b) ofta förbises både i forskning och praktik.

Den situerade kontexten avser en mängd aspekter som formar ett lokalt skolsammanhang. Faktorer som geografiskt läge och socioekonomisk status på upptagningsområdet har betydelse för hur en policy omsätts i praktiken. I den situerade kontexten ingår även en skolverksamhets historia, traditioner och tidigare erfarenheter (Braun et al., 2011b).

Den materiella kontexten hänvisar till konkreta förutsättningar i policyarbetet som bemanningsfrågor, budget och skollokaler (Braun et al., 2011b). Tillgänglig teknologi, exempelvis IT-utrustning och befintlig infrastruktur som mötesstrukturer och återkommande aktiviteter ingår också i den materiella kontexten (Maguire et al., 2011). Till denna kontext hör även olika så kallade policyartefakter som produceras när en policy ska omsättas lokalt, exempelvis olika dokument, webbsidor eller kommunikationsmaterial som förmedlar policyinnehållet och blir ett stöd för att kunna skapa och hålla en tydlig linje i arbetet (Maguire et al., 2011).

Den professionella kontexten relaterar till värden, överenskommelser och erfarenheter som påverkar hur policyn kommer att förstås och göras i praktiken. Den professionella dimensionen är enligt Braun et al. (2011b) mindre påtaglig och konkret, men samtidigt styrande i policyarbetet. Den professionella kontexten är inte enhetlig eller samstämmig utan innefattar potentiellt ifrågasättande och oliktankande. För att förstå det lokala sammanhagens variationer krävs enligt Braun et al. (2011b) medvetenhet om att policyaktörer alltid är ”positionerade”. Förståelsen av policy är starkt förbunden med var man så att säga ”står”.

Förutom att den lokala kontexten med sin dynamik, föränderlighet och mångfald av perspektiv är betydelsefull i genomförandet av policy pekar Braun et al. (2011a) också på det faktum att en policy inte verkar i enrum. Snarare finns i skolans praktik parallellt en myriad av överlappande, konkurrerande och ibland motstridiga policydirektiv (Braun et al., 2011a). Medan vissa direktiv är nära relaterade och förstärker varandra kan andra snarare motsäga varandra, vilket kan vara utmanande i policyarbetet.

Metod

Sammanhanget för denna studie är det kommunala FoU-teamet som består av kommunens vetenskapliga ledare, fyra förstelärare (varav en nu är kommundoktorand). Förstelärarna och kommundoktoranden har alla genomgått magisterutbildningen *Forskning och utveckling i skolan*. Teamet inrättades utifrån ett identifierat behov av ett förvaltningsövergripande arbete med forskning och utveckling, vilket ledde till utlysningen av förstelärartjänster med inriktning mot FoU i skolan.

Syftet med FoU-teamet är att arbeta både strategiskt och operativt för att främja forskning och utveckling i grund- och gymnasieskolan genom samverkan. Teamet fungerar som en länk mellan Utbildningsförvaltningens ledning, rektorer, lärare, forskare och politiker. Målsättningen med FoU-teamet är att skapa strukturer och aktiviteter som utvecklar utbildningen i kommunens skolor på såväl vetenskaplig grund som beprövad erfarenhet genom att öka lärares vetenskapliga kompetens och förmåga att leda utvecklingsarbete. Detta arbete förväntas bidra till både lärares professionella utveckling och elevers lärande.

Uppstartsfasen av FoU-teamets arbete har handlat om planering, förankring, kommunikation och genomförande av aktiviteter. Teamet har formulerat syfte, målsättningar och förslag på aktiviteter, förankrat arbetet i chefsgrupper, kommunicerat FoU-arbetet via interna och externa kanaler samt startat ett nätverk för lärare och planerat uppstart av forskningscirkel. Vidare har teamet även anordnat seminarier om aktuellt forsknings- och utvecklingsarbete. I och med förvaltningens samverkan med universitet har teamet etablerat samarbete med en forskare som inbjöds att följa teamets arbete och som därmed är medforskare i denna studie. Som stöd i teamets arbete bildades i uppstartsfasen en referensgrupp bestående av avdelningschefer och en rektorsrepresentant. Teamet har regelbundna möten med referensgruppen där aktuella frågor dryftas.

Datainsamling

Deltagare i studien är de fem medlemmarna i FoU-teamet och den inbjudna medforskaren. Det empiriska materialet består av enskilda skriftliga reflektioner och fokusgruppsamtal. Medforskaren har formulerat reflektionsfrågor som legat till grund för skriftliga reflektioner och fokusgruppsamtal, deltagit i båda datainsamlingarna samt fungerat som deltagande

moderator i fokusgruppsamtalen, som hon spelade in och därefter transkriberade. Skriftliga reflektioner är en metod för att dokumentera erfarenheter som gjorts i en praktik. Genom de skriftliga reflektionerna kan deltagare komma ihåg olika situationer och händelser som erfarits och erfarenheterna blir på så sätt offentliga och åtkomliga (van Manen, 1990). Skriftliga reflektioner är ett viktigt komplement till samtal, eftersom skrivande innebär en långsammare process än tal, vilket möjliggör eftertanke och tillbakablickande (Dysthe, 1996). Fokusgruppsamtal är en metod som avser att synliggöra olika uppfattningar, iakttagelser och upplevelser av, i detta fall, uppstarten av FoU-teamets arbete (se Kvale & Brinkmann, 2014). I fokusgruppsamtalen kan tidigare erfarenheter framkomma, men samtalen kan även bidra till nya tankar om det studerade ämnet (se ex. Johansson, 2005). Genom fokusgruppsamtalen får deltagare möjlighet att ta del av varandras reflektioner och ställningstaganden (Ahrne & Svensson, 2015).

Genomförande

Deltagarna i studien reflekterade skriftligen vid två tillfällen. Den första reflektionen handlade om förväntningar på FoU-teamet: uppdrag och arbetsformer. Den andra reflektionen berörde områden som upplevda utmaningar och vad som har fungerat väl under uppstarten samt lärdomar och tankar framåt. Med utgångspunkt i de områden som bearbetats individuellt i de skriftliga reflektionerna träffades sedan deltagarna vid två tillfällen i fokusgruppsamtal för fördjupad reflektion över sina erfarenheter av uppstarten av FoU-teamets arbete och varje träff varade ca en timme. Alla deltagare i studien hade i samtalet med sig sina skriftliga reflektioner, vilka utgjorde utgångspunkt för den gemensamma reflektionen. Fokusgruppsamtalen dokumenterades med hjälp av ljudupptagning och inspelningarna transkriberades sedan ordagrant.

Dataanalys

Datamaterialet har bearbetats genom tematisk analys som består av olika steg (Braun & Clarke, 2006, 2022; Bryman, 2018). 1. *Lär känna materialet*. Här organiserades materialet för att få en överblick av innehållet. 2. *Generera de initiala koderna*. Alla deltagare läste igenom allt material och gjorde en grovsortering utifrån hinder och möjligheter i uppstartsfasen och frågorna: Vilka kännetecken har hindren/möjligheterna? Hur har utmaningar hanterats? Förväntningarnas betydelse i en uppstartsfas? 3. *Sök efter teman*. Grovsorteringen resulterade i tio respektive elva tentativa teman om hinder och möjligheter. 4. *Granska teman*. Deltagarna gick igenom alla teman för att se hur de kan avgränsas och renodlas. Granskningen resulterade i tre teman som relaterar till både utmaningar och lärdomar. 5. *Definiera och formulera teman*. I detta steg gick deltagarna tillbaka till det empiriska materialet utifrån tematiseringen för att verifiera den. Här plockades också citat fram som belyser olika teman. 6. *Formulera den slutliga analysen*. Den slutliga analysen skrevs ner och relaterades sedan till det teoretiska

ramverket. Analysen har syftat till att skapa en gemensam bild av arbetet i uppstartsfasen snarare än att fokusera eventuella variationer i uppfattningar och åsikter bland teamets medlemmar och medforskaren.

Etiska överväganden

Studien har genomförts inom deltagarnas egen praktik, vilket kan innebära särskilda utmaningar som relaterar till exempelvis konfidentialitet, distans till det studerade och kritiskt perspektiv (Helps, 2017; Närvänen, 1999). I studien har deltagarna medvetet kringgått konfidentialitetskravet genom att de valt att framträda med sina identiteter i och med att de också är författare till artikeln. Svårigheter med att få distans till och inta ett kritiskt perspektiv på studier i egen praktik har hanterats med hjälp av att i studien involvera en forskare, som inte är med i teamet, som medforskare och kritisk vän. Forskaren har bidragit med ett utifrån-perspektiv som har underlättat perspektivbyte och alternativa tolkningar. Distansering till deltagarnas erfarenheter har även skett genom analys med hjälp av teorier, vilket bidragit till att synliggöra erfarenheterna ur ett metaperspektiv. Det finns också möjligheter med forskning i egen praktik där förförståelse och specifika erfarenheter medför att ett fenomen kan studeras och därmed synliggöras inifrån (Hansson, 2014; Lundqvist, 2010). Med stöd av Helps (2017), som menar att fördelarna med forskning i den egna praktiken överväger nackdelarna och problemen, är det etiskt försvarbart att göra studier i egen praktik. Dock är det viktigt att forskningsprocessen redovisas på ett transparent sätt genom att i texten öppet ange förförståelse och positioner.

Resultat

Analysen av utmaningar och lärdomar i FoU-teamets uppstartsfas resulterade i tre teman: *Öppenhet och styrning i FoU-teamets uppdrag*, *Strategiskt och operativt arbete i FoU-teamet* samt *Bredd och djup i FoU-teamets aktiviteter*, vilka presenteras nedan.

Öppenhet och styrning i FoU-teamets uppdrag

FoU-teamet har under uppstartsfasen mött en rad utmaningar som kan kopplas till utformningen av det initialt rätt fria uppdraget. I utsagorna framträder tre aspekter av en balansgång mellan öppenhet och styrning som gäller själva uppdraget, de förväntningar som fanns i verksamheten samt rollerna i teamet.

Trots uppdragets öppenhet, fanns initialt en viss formell styrning av FoU-teamets arbete genom den annonstext som användes i rekryteringen. Där framgår uppdragets helhetsperspektiv på undervisning, utbildning och utveckling, FoU-teamets funktion som länk mellan olika funktioner inom Utbildningsförvaltningen samt exempel på tänkbara aktiviteter. Samtidigt betonas i annonstexten att uppdraget är öppet och formuleras fortlöpande utifrån verksamhetens

behov. Det öppna förhållningssättet präglade också själva rekryteringsprocessen. Teammedlemmen Anna beskriver att det under anställningsintervjun tydligt framgick ”att det fanns inget färdigt uppdrag utan det skulle vi forma i gruppen” (fokusgruppsamtal, 2022-09-08). Även om teammedlemmarna hade vissa initiala visioner för arbetet gick de in i det gemensamma arbetet med inställningen att de skulle forma uppdraget tillsammans.

Förutom annonstextens utformande styrdes uppdraget också av yttre ramar och förutsättningar som tid och möjligheter att träffas samt situationen i kommunens skolor och den förändring av förstelärartjänsterna som just hade ägt rum. Medlemmarna i teamet var medvetna om att vissa lärare var besvikna över uteblivna eller icke förnyade förstelärarskap, samtidigt som nyblivna förstelärare ville starta nya projekt ute på sina skolor. Många konkurrerade därmed om lärarnas tid för utvecklingsarbete.

Ett alltför öppet formulerat uppdrag skulle riskera att svälla ut och bli otydligt, medan en stark styrning skulle inverka negativt på teamets möjligheter att själva äga processen. För att hantera denna utmaning formulerade teamet därför redan vid teamets allra första träff syfte och målsättningar för det fortsatta arbetet.

Även om vi har en tydlig plan och det finns en kostym, så finns ändå möjlighet till flexibilitet och kreativitet inom den här ramen. [...] Det känns inte som att vi låst fast oss men det finns ändå någonting att hålla i handen. (Sara, fokusgruppsamtal, 2022-09-08)

Av citatet framgår att syfte och målsättningar formulerades på ett sådant sätt att öppenheten i uppdraget bevarades.

En annan aspekt av balansgången mellan öppenhet och styrning utgörs av de förväntningar som fanns på teamets arbete i uppstartsfasen. Teammedlemmarna ville förhålla sig öppna till förväntningar hos lärare och rektorer och möta deras önskemål och behov.

För mig kändes det ”ideologiskt fel” att på egen hand göra en alltför ingående planering, innan jag träffat övriga och innan jag visste vilka utvecklingsområden som känns angelägna för verksamma lärare. Det kändes viktigt att vår grupp inte skulle jobba isolerat från skolverksamheten och i praktiken erbjuda en ny form av top down-perspektiv, från vår nya utsiktspunkt. (Sara, skriftlig reflektion, 2022-02-24)

I citatet ovan betonas vikten av att vara inlyssnande och att värna bottom up-perspektivet. Det finns en medvetenhet hos teammedlemmarna om att deras nya position skulle kunna medföra ett fjärmande från lärargruppen, vilket ville undvikas. Samtidigt innebar teamets öppenhet inför andras förväntningar en styrning av uppdraget som riskerade att begränsa handlingsutrymmet. En utmaning för teammedlemmarna var att tillmötesgå verksamhetens förväntningar utan att för den skull ge avkall på sina egna visioner.

Dialogen i er grupp och lyhördheten mot chefsnivåer och rektorer och förstelärarna. Alltså ni är väldigt reflexiva kring vad som händer, och kring små vibbar. Och reaktioner transformerar

ni om och tar in [...] Sen finns det ju utmaningar: [...] att ni inte ska tappa motivationen eller identiteten för att man är så lyhörd liksom, mot alla. Att balansera det där. (Stina, fokusgruppsamtal, 2022-09-08)

Ett sätt för teamet att hantera denna utmaning, att balansera verksamheternas önskemål och förväntningar på teamet gentemot friheten i uppdraget, blev att noga förankra utvecklingsarbetet hos lärare och rektorer.

Vi har jobbat ganska hårt med förankring i rektorsgrupperna, både grundskolan och gymnasiet. Jag tror, vi kan nog skörda frukterna av det också, faktiskt. Vi har involverat dem. Vi har, även om tankar inte var färdigtänkta så har de fått vara med och jag hoppas ju att det kan skapa ett engagemang också. Att man är medskapare. (Ulrika, fokusgruppsamtal, 2022-09-08)

I citatet beskrivs hur rektorer gjorts delaktiga i olika faser av processen och att förväntningarna därigenom bearbetats gemensamt.

Ytterligare en aspekt av öppenhet och styrning rör teamets interna arbete och rollfördelning. Trots att teamets medlemmar rekryterats för att representera grundskola respektive gymnasium beslutades tidigt att hela teamet skulle arbeta mot alla stadier.

Jag tror att vi allihop har många idéer på hur vi ska kunna utveckla FoU-miljön i kommunen framöver. Och sen det här med roller, det varierar ju litegrann [...] jag tycker att vi stöttar varandra hela tiden och ger varandra nya inputs. (Linda, fokusgruppsamtal, 2022-09-08)

Som framgår av citatet är rollfördelningen i gruppen flytande och arbetet genomförs gemensamt. ”Vi jobbar ihop mer än vad jag först hade tänkt mig. Jag trodde att det skulle bli att vi träffades litegrann och jobbade lite mer på egen hand än vad vi har gjort” (Anna, fokusgruppsamtal, 2022-09-08). En utmaning med öppna roller i gruppen och gemensamt arbete är att det tar tid och är logistiskt krävande. Detta var särskilt tydligt under uppstartsfasen.

Första terminen när man skulle hinna med, att stressa från lektioner till den här mötestiden som vi då hade och den varierade ju varje vecka. Då kände jag att jag blev stressad att hinna med mitt eget arbete och sedan så skulle jag åka vidare och ställa om till teamarbete. (Linda, fokusgruppsamtal, 2022-09-08)

Av citatet framgår en oro över att teamets arbetsformer riskerar att gå ut över övriga arbetsuppgifter. Ett sätt att hantera denna utmaning blev att följande terminer avsätta en fast eftermiddag i veckan för teamarbetet.

Sammanfattningsvis kan konstateras att spänningen och därmed balansen mellan öppenhet och styrning har bidragit till utmaningar i relation till uppdragets utformande, verksamhetens förväntningar samt rollerna i teamet. Dessa utmaningar har under uppstartsfasen hanterats genom att teamet själva tagit kontroll över sin uppdragsbeskrivning, att denna har förankrats tydligt i verksamheten samt att teamet har identifierat organisatoriska lösningar som möjliggör

gemensamt arbete. En lärdom är att tydliga strukturer kan bidra till öppenhet och ökad frihet inom ramarna.

Strategiskt och operativt arbete i FoU-teamet

FoU-teamet har i arbetet under uppstartsfasen även mött en rad utmaningar som kan kopplas till balansgången mellan å ena sidan strategiska och å andra sidan mer operativa inslag i arbetet. Tre aspekter som rör arbetets karaktär är framträdande i utsagorna: kortsiktigt kontra långsiktigt, internt kontra externt och ämnesspecifikt kontra ämnesövergripande fokus.

Vad gäller kortsiktighet, var en utmaning att teamet snabbt förväntades fylla en funktion i att öka lärares vetenskapliga kompetens och ge verktyg som kan användas i utvecklingsprocesser. Teamets mål var därför att så snart som möjligt visa upp sig på olika arenor och träffar för lärare. För att möjliggöra detta inledde teamet tidigt en förankringsprocess med avdelningschefer, rektorer och referensgruppen. En utmaning för teamet var att på kort tid, två år, skapa en långsiktig och hållbar satsning. ”Det finns ju en historia av att det har funnits många förhoppningar som grusats faktiskt [...]. Jag hoppas att vi inte bara ska vakna upp efter två år och så bara är det slut” (Ulrika, fokusgruppsamtal, 22-03-17).

I teammedlemmarnas utsagor framkommer vikten av att det finns en tydlig struktur, där teamet har en helhetsbild över hur olika satsningar ska fortgå, och där framförhållning, ständig uppdatering, inventering och utvärdering är centralt för långsiktigt arbete.

Att saker och ting ska blossa upp och så försvinner det. För det har vi ju provat på i flera omgångar. Men jag tror att för att hålla i gång det här arbetet så behövs det ett team som håller i trådarna, planerar framåt och fångar upp de här personerna så att det kan bli ringar på vattnet. (Christina, fokusgruppsamtal, 22-09-08)

Citatet ovan visar att det historiskt har varit en utmaning i kommunen att skapa långsiktighet i olika satsningar. Det finns således en risk att fokus för FoU-teamets arbete blir att prioritera det kortsiktiga arbetet genom att genomföra och planera aktiviteter som ligger närmast i tid på bekostnad av den långsiktiga planeringen. Teamets medlemmar strävar efter att kombinera båda aspekterna, men ibland har det praktiska görandet tagit överhanden och resulterat i mindre tid för reflektion.

En annan aspekt av balansgången mellan strategisk och operativ verksamhet rör teamets interna respektive externa arbete för att möjliggöra genomförandet av de olika aktiviteter. Det interna arbetet inom FoU-teamet kan för en utomstående framstå som osynligt, medan det externa arbetet kännetecknas av samarbete med olika grupper både inom och utanför kommunen och uppfattas därmed som mer synligt. I uppstartsfasen har mycket av det interna arbetet handlat om det osynliga görandet, allt från planering av teamets träffar till att detaljplanera aktiviteter som ska genomföras, såsom utformning av inbjudningar, hitta lämpliga datum, skapa och planera ett innehåll, bjuda in föreläsare från olika universitet, ordna förtäring och boka lokaler.

En utmaning med det interna arbetet är att nå ut med informationen till verksamheten, att hitta bryggan mellan det interna och det externa samt att skapa förståelse för hur mycket bakomliggande arbete som krävs för att kunna bedriva konkreta aktiviteter. Detta har gjort att teamet hela tiden kommunicerat skriftligt på olika sätt och med olika yrkesgrupper för att göra det strategiska arbetet ännu mer synligt.

När FoU ska bedrivas är en av grundpelarna samarbete på flera olika organisatoriska nivåer. För teamet har det inneburit allt från samverkan med Utbildningsförvaltningens ledning till att fungera som en länk mellan rektorer, lärare och politiker inom kommunen. Dessutom har teamet samverkat externt med forskare från flera universitet, både i form av föreläsningar och presentationer i olika sammanhang och vid skapandet av en hemsida för forskningsbevakning.

Även det här att vi har planerat och fått in olika forskare. Jag menar, du Stina, har ju kommit, men vi ska även ha [personer] från det andra universitetet så att det blir det här utbytet och samverkan med universiteten. (Ulrika, fokusgruppsamtal, 22-09-08)

Utmaningen med det operativa arbetet är att få tiden att räcka till, att inte bli uppäten av det praktiska arbetet utan att det strategiska och interna också ska få sin del. ”Vi kan inte bara vara i konkret arbete [...] utan vi måste ha den här överbyggnaden också som är någonting så vi kan hålla över längre tid, för vi kan bli uppslukade” (Ulrika, fokusgruppsamtal, 22-03-17). FoU-teamet behöver tid till reflektion, för att inventera och analysera hur nästa steg ser ut. Dessutom behöver medlemmarna i teamet få möjlighet att vidareutveckla sina egna kunskaper om vetenskapligt förhållningssätt.

[Jag känner] i min egen profession att jag också behöver få input av någon annan som kan mer [...] Så att jag också får ny kunskap på vägen [...]. Det är bra att få förkovra sig själv också på vägen, helt enkelt. (Linda, fokusgruppsamtal, 22-03-17)

Det är viktigt att teammedlemmarna inte endast fungerar utgivande utan även får påfyllning av ny kunskap: ”att ni själva i teamet hinner fylla på det vetenskapliga förrådet och inte börjar gå på tomgång” (Stina, fokusgruppsamtal, 22-09-08).

Ytterligare en aspekt av strategiskt och operativt arbete är att hantera verksamhetens förväntningar om att teamet ska stödja utvecklingsarbete inom specifika skolämnen, men teamets uppdrag är i första hand ämnesövergripande.

Vi ska inte gå in i matematik eller svenska eller vissa ämnen. Det är inte det vi är tillsatta för. Det finns ju andra lärare som är förstelärare i de ämnena och de kan ju ansvara mer för det. Så vi är ju verkligen där, hur kan man jobba då på vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet? Det är det som är vårt ämnesområde. (Ulrika, fokusgruppsamtal, 2022-03-17)

Ett ämnesövergripande fokus i teamets arbete särskiljer och förtydligar de förvaltningsövergripande förstelärarnas uppdrag gentemot övriga förstelärare i kommunen.

Sammanfattningsvis har teamet arbetat både strategiskt och operativt för att höja den vetenskapliga kompetensen i kommunen, men balansen däremellan har varit utmanande. En lärdom är att strategiskt arbete och operativt arbete är ömsesidigt beroende av varandra. Dock behöver det strategiska arbetet prioriteras för att det operativa inte ska ta över. Både kortsiktigt och långsiktigt perspektiv är därför av betydelse.

Bredd och djup i FoU-teamets aktiviteter

FoU-teamet har brottats med utmaningar som är kopplade till å ena sidan den breda variationen av aktiviteter för att attrahera lärare att delta i teamets aktiviteter, och å andra sidan hur teamet ska kunna erbjuda djup i aktiviteterna för att lyckas nå lärare, oavsett tidigare erfarenhet av FoU i skolan. Aspekter av detta tema handlar om balansen mellan aktiviteter riktade till oerfarna lärare och mer erfarna lärare, ett allmänt och ett mer fördjupat perspektiv på FoU i skolan samt en generell och en mer riktad kommunikation och spridning av information.

FoU-teamet insåg tidigt i uppstartsfasen betydelsen av att attrahera många lärare som vill delta i aktiviteterna som teamet avsåg att erbjuda, oavsett om de är oerfarna eller mer erfarna inom FoU. En utmaning som teamet identifierade var att erbjuda ett brett utbud av aktiviteter så att många upplever det meningsfullt att delta. Teamet gjorde initialt en kartläggning av tidigare och aktuellt FoU-arbete på skolorna och planerade därefter ett antal aktiviteter som kunde erbjudas lärare. I kommunen finns många lärare med stor erfarenhet av FoU i skolan, men också en stor andel utan tidigare erfarenhet av området. Anna betonar vikten av att aktiviteter ska ha en låg tröskel för deltagande och att lärare ska kunna känna: ”Det här kan jag absolut tänka mig att göra. Att det ska finnas steg på olika nivåer” (fokusgruppsamtal, 22-03-17). Vidare poängterar Linda vikten av att introducera nya lärare och rektorer i FoU-miljön: ”inte glömma nyanställda lärare och rektorer i kommunen [...]. Dem måste vi också försöka nå” (fokusgruppsamtal, 22-09-08). Under arbetets gång konstaterade teamet att det var viktigt att aktiviteterna skulle bli ett forum och vara en möjlighet för alla intresserade lärare, inte enbart för de lärare som formellt hade olika skolutvecklingsuppdrag.

Efter att ha identifierat behovet av att attrahera olika målgrupper såg teamets medlemmar en utmaning i att skapa aktiviteter med ett allmänt och ett fördjupat innehåll för att tillgodose lärarnas olika behov. ”Jag skulle önska att man kunde göra forskningen mer tillgänglig för fler personer. Alltså oavsett hur mycket man kan kring forskning så ska man ha möjlighet att lära sig mer” (Linda, fokusgruppsamtal, 22-03-17).

Inledningsvis startade teamet ett FoU-nätverk där alla lärare som var intresserade av FoU i skolan kunde delta. Till en början delgav teamet sina egna erfarenheter under nätverksträffarna, men för att både bredda och fördjupa variationen av innehållet inbjöds externa föreläsare till nätverksträffarna. Teamet har också varierat metoderna under träffarna och erbjudit föreläsningar, workshops, olika samtalsmetoder samt erfarenhetsutbyten mellan de deltagande

lärarna. För att ge ytterligare möjlighet att vidareutveckla sin kompetens inom området erbjuds lärarna att delta i forskningscirkel som fördjupar deras kunskaper om ett utvecklingsarbete olika faser.

Att hitta vägar för kommunikation visade sig bli ytterligare en utmaning för FoU-teamet. Teamet hade som mål att marknadsföra sig och sina aktiviteter på bred front för att skapa ett intresse för FoU i skolan. Teamet hade för avsikt att dels nå ut med allmän information till kommunens samtliga lärare, dels med riktad information efter att lärare anmält sitt intresse att delta. För att nå ut med allmän information bearbetade teamet hemsidan samt tog fram en enhetlig layout på sitt kommunikationsmaterial för att lättare skapa en igenkänning för FoU i informationsflödet bland många pågående aktiviteter i skolan. Ytterligare en utmaning var hur kommunikationen mellan teamet och lärarna skulle ske. Under förankringsarbetet med rektorerna beslutades, på rektorernas initiativ, att all information i ett första skede skulle gå via dem. ”Och det tycker jag ändå är en utmaning ... alltså de [rektorerna] skickar ut men ändå kan det vara svårt att nå ut” (Ulrika, fokusgruppsamtal, 22-09-08). Det har varit centralt för teamet att deltagandet ska ske på frivillig basis, samtidigt som det är en stor utmaning eftersom teamets långsiktiga arbete bygger på att det kommer intresserade lärare till aktiviteterna. Därför är förankringen hos rektorerna central för att nå ut med informationen.

En lärdom som teamet har gjort är vikten av att bjuda in externa föreläsare som lockar lärare att delta och för att kunna erbjuda en hög kvalitet och ett breddat perspektiv. Det handlar även om att ha en variation av arbets- och samtalsformer i aktiviteterna. För att balansera mellan kvalitet och kvantitet har teamet dragit ner på antalet aktiviteter eftersom dessa påverkas av och är känsliga för lärares arbetsbelastning. Christina säger att en utmaning är ”att vi ska nå fler och inte bränna ut dem som brinner för fullt” (fokusgruppsamtal, 22-09-08).

Sammanfattningsvis visar analysen att de lärare som deltagit i aktiviteterna har visat ett stort engagemang och ett flertal driver FoU-arbete på sina enheter. En avslutande lärdom har varit betydelsen av förankringsarbetet med rektorer och de lärare som har deltagit i de olika aktiviteterna. Teamet har prövat sina idéer hos lärar- och rektorsgruppen samt tagit deras reflektioner och önskemål i beaktande vid formandet av nya aktiviteter, vilket har visat sig vara framgångsrikt.

Diskussion

I uppstartsfasen har FoU-teamet mött ett antal utmaningar som har hanterats under processens gång och som i sin tur resulterat i lärdomar. Analysen av teammedlemmarnas skriftliga reflektioner och fokusgruppsamtal visar att utmaningarna karaktäriseras av att de utgör en balansgång mellan olika aspekter i uppdraget som initialt kan uppfattas som motstridiga, men som utifrån analysen visar sig kräva både och i en varsam balans. Övergripande rör utmaningarna 1) öppenhet och styrning av uppdraget 2) strategiskt och operativt arbete samt 3)

bredd och djup i aktiviteterna. De identifierade utmaningarna och hanteringen av dessa synliggör lärdomar i uppstartsfasen: 1) utformandet av tydliga, men samtidigt flexibla, strukturer, 2) vikten av långsiktigt och kortsiktigt perspektiv samt 3) betydelsen av förankringsarbete.

Analysen utifrån ett policy enactment-perspektiv visar att uppstartsarbetet kan relateras till alla fyra kontexter. Arbetet inramas av en rad lokala förutsättningar och händelser som formar, begränsar eller möjliggör olika tolkningar och förståelse av uppdraget som tar sig uttryck i olika policyhandlingar.

I FoU-teamets arbete utgör Skollagens paragraf om att utbildningen ska vila på vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet (SFS 2010:800) en tydlig extern kontext som är styrande för uppdraget. Även lokal policy, exempelvis den strategi för forskning och utveckling som tagits fram vid Utbildningsförvaltningen, ger riktning åt arbetet. Att det finns ett tydligt stöd från den centrala förvaltningen vittnar själva tillsättningen av teamet om. Braun et al. (2011b) beskriver rektorer och deras stöd som en viktig del av den externa kontexten. I uppstartsfasen har förankringsarbetet med rektorerna varit centralt både för att få input i teamets arbete och skapa delaktighet hos rektorerna.

I denna studie utgörs den situerade kontexten av den situationsspecifika fonden till teamets arbete. Här ingår bland annat tidigare satsningar inom Utbildningsförvaltningen gällande forskning och utveckling i skolan, vilka underlättade teamets arbete i uppstartsfasen. Exempel på sådana satsningar är en magisterutbildning för lärare och en utbildning för rektorer i att leda en skola på vetenskaplig grund.

Teamets arbete kan också relateras till den materiella kontexten (Braun et al., 2011b), inte minst genom att pengar budgeterats för etablerandet av teamet. I uppstartsfasen har teamet ägnat tid åt att "lära känna" kommunens materiella kontext för att identifiera exempelvis lokaler, kontaktpersoner samt lärare att bjuda in till träffarna. Vissa strukturer, som också tillhör den materiella kontexten (Braun et al., 2011b), har redan funnits på plats medan andra har skapats. Teamet har arbetat med förankring på olika sätt, dels med förvaltningsledningen, dels med rektorer och lärare. Förankringsarbetet har varit tidskrävande och skett i flera led, då teamet strävat efter att alla berörda ska få säga sitt, men samtidigt varit outhärligt i möjliggörandet av uppdraget. Förankring med förvaltningsledning och rektorer har kunnat ske inom befintliga strukturer för möten. För lärare har det dock saknats mötesstrukturer, vilket försvårat förankringsarbetet. Lärarna är till antalet dessutom betydligt fler än rektorerna, vilket begränsar möjligheterna att nå ut till alla lärargrupper.

Betydelsen av förankring är central även i den professionella kontexten. För teamet innebar detta att extra uppmärksamhet behövde ägnas åt att väcka lärares intresse och ta hänsyn till lärares olika erfarenheter av FoU. Ute på skolorna finns etablerade kulturer, normer och invanda mönster som teamet har att förhålla sig till. Erfarenheter av tidigare utvecklingsinitiativ i

kommunen präglar också olika lärares inställning och engagemang. Ett flertal lärare har fördjupat sin kompetens om vetenskaplighet och utvecklingsarbete, då de genomgått en magisterutbildning, och på flera skolor pågår utvecklingsarbete med eller utan forsknings-samverkan. Den professionella kontexten innefattar olik tänkande och även ifrågasättande inställningar (Braun et al., 2011b). Teammedlemmarna har använt sin fingertoppskänsla och sina dubbla roller som lärare och teammedlemmar för att läsa av den professionella kontexten.

Teamets medlemmar är på en och samma gång både policysubjekt i rollen som mottagare av policyn och policyaktörer med utrymme att agera och ta initiativ (se Braun et al., 2011a). FoU-teamets uppdrag är i viss mån givet och handlar om att iscensätta policyn om utbildning på vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet i kommunens skolor i enlighet med skollagens krav och den lokala strategin. I detta avseende är teamets medlemmar policysubjekt. Samtidigt agerar teamet under hela uppstartsfasen också som policyaktörer i den lokala kontexten genom att tolka och översätta policyn. Teamets ständigt pågående arbete med förankring hos lärare och rektorer visar på en oro att själva anta ett top-down-perspektiv i relation till lärarna som verkar i kommunens skolor. Man har, i linje med den lokala strategin för forskning och utveckling, strävat efter att bjuda in lärare till ett gemensamt meningsskapande kring policyn om utbildning på vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet. Detta visar på teamets vilja att anta ett bottom-up-perspektiv, det vill säga att göra lärarna delaktiga i processen att tolka, översätta och transformera policyinnehållet till något som är görbart i den lokala praktiken (jfr Ball, 1994; Braun et al., 2011a). Att tillsammans fylla policyn med innehåll och mening ger kraft och energi åt arbetet, men även mandat till teamets utvecklingssträvanden. Teamets ambition att inte låsa fast tolkningen av policyn, utan bjuda in lärare till att bli medskapande i transformationen, bidrar till en öppenhet, eller töjbarhet, för den lokala kontexten som samtidigt, på vad som kan betraktas som ett motsägelsefullt sätt, kommer att utgöra del av styrningen.

I vilken utsträckning teamet kan anta olika positioner i policyarbetet är beroende av de olika kontexter som inramar arbetet. Samtidigt har medlemmarna också format och förändrat vissa av kontexterna för att de i högre grad ska möta behov och förväntningar på teamets arbete. De kontexter som teamet främst har haft inflytande över är den professionella och den materiella kontexten.

Slutsatser

Grunden för utmaningarna som framträder i uppstartsfasen är olika önskemål, drivkrafter och förväntningar gällande teamets arbete som kommer från olika grupper i organisationen. Detta visar på vikten av en varsam balansgång mellan olika aspekter i uppdraget, arbetet och aktiviteterna. Dessa kan framstå som motstridiga, men de tillför samtidigt dynamik i processen. En central slutsats är att utmaningarna har hanterats genom en ständig balansgång, där teammedlemmarna navigerat mellan såväl interna som externa krav och förväntningar. Alla som prövat att balansera på något vet att det går bättre om man stadigt fäster blicken vid en fast

punkt i den riktning man är på väg. För teamets del har dock balansgången inneburit en slags ”dubbel blick”; att hela tiden förhålla sig till öppenhet och styrning, strategiskt och operativt arbete samt bredd och djup. De utmaningar teamet mött har hanterats i en slags komplex samtidighet – att i tanken kunna befinna sig både här och nu och på samma gång planera för framtiden.

Referenser

- Ahrne, G., & Svensson, P. (2015). *Handbok i kvalitativa metoder* (2 uppl.). Liber.
- Ball, S. J. (1994). *Education reform. A critical and post-structural approach*. Open University Press.
- Ball, S. J., Maguire, M., Braun, A., & Hoskins, K. (2011). Policy actors doing policy work in schools. *Discourse Studies in Cultural Politics of Education*, 32(4), 625–639. <https://doi.org/10.1080/01596306.2011.601565>
- Bergmark, U., & Graeske, C. (2022). *Praktiknära forskning i förskola och skola – undervisning, forskning och utveckling i samverkan*. Studentlitteratur.
- Bergmark, U., & Hansson, K. (2021). How teachers and principals enact the policy of building education in Sweden on a scientific foundation and proven experience: challenges and opportunities. *Scandinavian Journal of Educational Research*, 65(3), 448–467. <https://doi.org/10.1080/00313831.2020.1713883>
- Bergmark, U., & Viklund, S. (2021). *Aktionsforskning i undervisningen: från idé till handling*. Studentlitteratur.
- Brante, T. (2014). *Den professionella logiken. Hur vetenskap och praktik förenas i det moderna kunskapssamhället*. Liber.
- Braun, V., & Clarke, V. (2006). Using thematic analysis in psychology. *Qualitative Research in Psychology*, 3(2), 77–101. <https://doi.org/10.1191/1478088706qp063oa>
- Braun, V., & Clarke, V. (2022). *Thematic analysis: a practical guide*. Sage.
- Braun, A., Ball, S. J., & Maguire, M. (2011a). Policy enactments in schools introduction: towards a toolbox for theory and research. *Discourse Studies in Cultural Politics of Education*, 32(4), 581–583. <https://doi.org/10.1080/01596306.2011.601554>
- Braun, A., Ball, S. J., Maguire, M., & Hoskins, K. (2011b). Taking context seriously: towards explaining policy enactments in the secondary school. *Discourse Studies in Cultural Politics of Education*, 32(4), 585–596. <https://doi-org.proxy.ub.umu.se/10.1080/01596306.2011.601555>
- Braun, A., Maguire, M., & Ball, S. J. (2010). Policy enactments in the UK secondary school: examining policy, practice and school positioning. *Journal of Education Policy*, 25, 547–560. <https://doi.org/10.1080/02680931003698544>
- Bryman, A. (2018). *Samhällsvetenskapliga metoder*. (3 uppl.). Liber.
- Cain, T. (2015). Teachers’ engagement with published research: addressing the knowledge problem. *Curriculum Journal*, 26(3), 488–509. <https://doi.org/10.1080/09585176.2015.1020820>
- Carlgren, I. (2019). Forskning i samverkan – om den undervisningsutvecklande forskningens bidrag. I Y. Ståhle, M. Waermö & V. Lindberg (Red.), *Att utveckla forskningsbaserad undervisning: analyser, utmaningar och exempel* (s. 51–72). Natur & Kultur.
- Dysthe, O. (1996). *Det flerstämmiga klassrummet: att skriva och samtala för att lära*. Studentlitteratur.
- Hansson, K. (2014). *Skola och medier: aktiviteter och styrning i en kommuns utvecklingssträvanden*. [Doktorsavhandling, Umeå Universitet].

- Helps, S. (2017). The ethics of researching one's own practice. *Journal of Family Therapy*, 39, 348–365. <https://doi.org/10.1111/1467-6427.12166>
- Johansson, A. (2005). *Narrativ teori och metod: med livsberättelsen i fokus*. Studentlitteratur.
- Kvale, S., & Brinkmann, S. (2014). *Den kvalitativa forskningsintervjun*. (3 uppl.). Studentlitteratur.
- Lambirth, A., Cabral, A., McDonald, R., Philpott, C., Brett, A., & Magaji, A. (2021). Teacher-led professional development through a model of action research, collaboration and facilitation. *Professional Development in Education*, 47(5), 815–833. <https://doi.org/10.1080/19415257.2019.1685565>
- Lundqvist, C. (2010). *Möjligheternas horisont: etnicitet, utbildning och arbete i ungas berättelser om karriärer*. [Doktorsavhandling, Linköpings Universitet].
- Maguire, M., Hoskins, K., Ball, S. J., & Braun, A. (2011). Policy discourses in school texts. *Discourse Studies in Cultural Politics of Education*, 32(4), 597–609. <https://doi-org.proxy.ub.umu.se/10.1080/01596306.2011.601556>
- Närvänen, A-L. (1999). *När kvalitativa studier blir text*. Studentlitteratur.
- Organisation for Economic Cooperation and Development (OECD). (2018). *Teaching in focus*. OECD Publishing.
- SFS 2010:800 (2010). *Skollag*. Skolverket.
- van Manen, M. (1990). *Researching lived experience. Human science for an action sensitive pedagogy*. State University of New York Press.

KONTAKT

Ulrika Bergmark
Redaktör och vetenskaplig ledare
ulrika.bergmark@pitea.se
0911-69 72 98